

" ...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü özetle şöyledir:

2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Yasası'nın 4001 sayılı Yasa ile değişik 2. maddesinde dava türleri sayılmış, birinci bendinin (a) alt bendinde de, idarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için, çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren hususlar hariç olmak üzere, kişisel hakları ihlâl edilenler tarafından iptal davaları açılabileceği öngörülmüştür.

İdarî davaların kendine özgü karakteri vardır. İptal davaları ile, idarenin hukuka uygun davranması sağlanır. İptal davalarında davacının menfaat ihlâli ilişkisinin varlığının kabul edilebilmesi için, işlemin kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak etkilemesi, kararla kişi arasında maddî veya manevî irtibatın bulunması ve bu nedenle maddî veya manevî menfaatinin ihlâl edilmiş olması yeterlidir. İptal davalarında, tam yargı davalarında olduğu gibi subjektif bir hakkın ihlâli ve bu ihlâlin ağırlık derecesinin tespiti ile giderilmesinin yolları araştırılmayıp, hukuka uygunluk denetimi yapılmaktadır.

Hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmekle kendisini yükümlü sayan, bütün davranışlarında hukuka ve Anayasa'ya uyan, bütün eylem ve işlemleri yargı denetimine tabi olan devlettir. İptal davaları için, bireylerin dava haklarının kişisel hak ihlâli ile sınırlandırılması Anayasa'nın 5. maddesinde yer alan ve tanımı yukarıda yapılan hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

2577 sayılı Yasa'nın değişik 2. maddesinde yer alan dava konusu kuralla, "çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren hususlar hariç..." kişisel hakları ihlâl edilenlerin iptal davası açabilecekleri belirtilmiştir. "Kamu yararı", idarî takdire geniş ölçüde yer veren ve uygulamada idarî işlemlerin amacını oluşturan bir kavram olup, idareler kendilerine tanınan takdir hakkını kullanırken, hizmetten yararlanmak isteyenleri veya idarî takdirden etkilenenleri korumak durumundadırlar. İdarî işlemlerin, dava ehliyeti yönünden "çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve imar uygulamaları" ile sınırlandırılması olanaklı bulunmadığı gibi, böyle bir uygulama Anayasa'nın 125. maddesine de aykırı düşer. Öte yandan anılan Yasa kuralı herkesin, meşru vasıta ve yollardan yararlanarak yargı yerleri önünde davacı ve davalı sıfatıyla sav ve savunma hakkına sahip olduğunu öngören Anayasa'nın 36. maddesine, temel hak ve hürriyetlere ilişkin genel ve özel sınırlamaların demokratik toplum düzeni gereklerine aykırı olamayacağına ilişkin 13. maddesine aykırıdır.

4001 sayılı Yasa ile 2577 sayılı Yasa'ya eklenen geçici madde 2'de, "Değiştirilmiş olan 2. maddenin hükmü bu Kanunun yürürlüğünden evvel açılmış olup devam eden veya hükmü bağlanmış olup da kesinleşmemiş bulunan davalarda da uygulanır." denilmek suretiyle "kanunların geriye yürümezliği" ilkesine aykırı davranılmıştır. Bu nedenle geçici 2. madde de Anayasa'nın 2., 13. ve 36. maddelerine aykırıdır ve iptali gerekir."